

Door **Rentsje de Gruyter**

Dit verhaal begint met een onaangename boodschap: de kans is klein dat je straks géén pensioengat hebt. De tijd dat mensen konden rekenen op een pensioen van 70 procent van hun laatste salaris, is voorbij. We krijgen jaren later dan gedacht AOW en een karige uitkering van het pensioenfonds. Bovendien wordt het pensioengat groter door bijvoorbeeld scheiden of lang parttime werken.

Over hun wellicht magere pensioen denken de meeste mensen liever niet na. Ze zijn bang erachter te komen hoe erg de situatie is. Begrijpelijk, maar ook onverstandig: veel mensen hebben geen idee hoe hun pensioen ervoor staat. Terwijl niemand als armoedzaaier wil eindigen. Het zevenstappenplan in dit verhaal maakt het makkelijker om in actie te komen. Ben je bij stap 7 aangekomen, dan kun je het pensioengat uitrekenen. En een financieel planner gericht vragen naar oplossingen om het gat te dichten. De beloning aan het eind van de klus: gemoedsrust.

1 Vanaf welk moment krijg je AOW?

Reken uit vanaf welk jaar je AOW krijgt. Sinds 2013 stijgt de leeftijd waarop je recht hebt op deze uitkering. Wie over vijf jaar 65 wordt, krijgt pas een jaar later AOW - vanaf zijn 66ste dus. Vanaf 2023 ligt de AOW-leeftijd op 67 jaar en daarna stijgt hij mogelijk verder. Vanaf dat jaar koppelt de overheid de AOW namelijk aan de gemiddelde levensverwachting - en die is veranderlijk. Stel, je bent nu 45 jaar. Dan word je 65 in 2034 en krijg je in elk geval niet voor je

Dicht het gat nu het nog kan

Pensioengat

Bijna iedereen die de komende veertig jaar met pensioen gaat, heeft een pensioengat. Bereken de schade in zeven stappen.

67ste AOW. En het is goed mogelijk dat het nog later wordt. Of dat zo is, beslist de overheid pas vijf jaar voordien. De Sociale Verzekeringsbank, die namens de overheid de AOW regelt, geeft op haar site (svb.nl) een inschatting wanneer je voor het eerst AOW krijgt, als je je geboortedatum invult. Logje in met DigiD, dan kun je gelijk ook nagaan hoeveel AOW je straks ontvangt. Nu is dat ruim 1.100 euro bruto per maand voor wie alleen woont en circa 760 euro voor stellen, exclusief vakantiegeld.

2 Hoeveel pensioen heb je opgebouwd?

Ga na hoeveel pensioen je bruto hebt opgebouwd bij je werkgever(s). Op mijnpensioenoverzicht.nl staat een samenvatting van al je pensioenanspraken. Pak er voor de meest actuele en complete informatie ook de papieren bij van de pensioenfondsen waarin je deelneemt. Die sturen jaarlijks een overzicht, maar niet aan ex-werknemers. In zo'n Uniform Pensioenoverzicht (UPO) zijn veranderingen in je pensioen - bijvoorbeeld door een echtscheiding of doordat het fonds je pensioen niet aanpast aan de inflatie - eerder verwerkt dan op mijnpensioenoverzicht.nl.

Kijk hierna hoeveel je zelf hebt opgebouwd, bijvoorbeeld met spaargeld, beleggingen of lijfrentepolissen. Noteer de brutowaarde. Ga na of je tegen je pensioenering nog op een andere manier vermogen hebt verworven, zoals of de hypotheek op je huis tegen die tijd geheel is afgelost.

Reken jezelf niet rijk: als je liever niet wilt verhuizen, kun je de waarde van je huis niet te gelde maken. In het verleden losten mensen dit probleem soms op door een lening af te sluiten en daar elke maand een vast bedrag van op te nemen ter aanvulling van hun pensioen. Maar banken

geven zelden meer leningen aan gepensioneerden, ook niet als hun huis (bijna) hypotheekvrij is of overwaarde heeft.

3 Hoeveel heb je nodig per maand?

Bereken hoeveel geld je netto nodig hebt per maand. Ga uit van het bedrag dat je nu maandelijks opmaakt en trek er de kostenposten vanaf die je straks niet meer hebt. Bijvoorbeeld voor pensioenreserveringen, studies van kinderen, de hypotheek of andere schulden. Baseer je op de huidige kosten van boodschappen, elektra en andere vaste lasten. In de uiteindelijke berekening (zie stap 7) van je pensioen wordt rekening gehouden met prijsstijgingen.

Nu is het tijd voor een belangrijke beslissing: tot welke leeftijd wil je doorwerken? Ga in eerste instantie uit van je wens. Mocht die financieel niet haalbaar zijn, dan kun je die leeftijd altijd nog verhogen. Wil je een indicatie van hoeveel geld je misloopt door de hogere AOW-leeftijd? Een rekenvoorbeeld: stel, je bent 55 jaar en getrouwd met iemand die even oud is. Tegen de tijd dat je met pensioen gaat, ligt de AOW-leeftijd op 67 jaar. Je krijgt dus twee jaar later AOW en dat komt neer op een totaalbedrag voor jullie samen van ruim 36.600 euro. Ga ervan uit dat pensioenfondsen op termijn ook pas geld uitkeren als je de AOW-leeftijd bereikt hebt. Er zijn nu al pensioenfondsen die dit doen en andere overwogen, zoals of de hypotheek steeds lastiger om op je 65ste of eerder te stoppen met werken.

Bedenk ook dat het veel gunstiger belastingtarief voor gepensioneerden uitgaat van de AOW-leeftijd. Gepensioneerden betalen over de eerste 33.000 euro bruto-inkomen zo'n 18 procent minder inkomstenbelasting.

4 Welke leeftijd denk je te bereiken?

Nog twee beslissingen te gaan voor je alle gegevens op een rijtje hebt om je pensioen(gat) uit te rekenen. De een na laatste beslissing: hoe oud denk je te worden en tot welke leeftijd wil je verzekerd zijn van het bedrag om van te leven dat je bij stap 4 hebt berekend? Een lastige vraag.

Eerst de feiten, misschien helpen die. In Nederland worden mannen gemiddeld 79,1 jaar en vrouwen 82,8 jaar, blijkt uit onderzoek van het Nationaal Kompas Volksgezondheid van het Rijksinstituut voor

Volksgezondheid en Milieu. Maar let op: hoe hoger je opleidingsniveau, des te ouder je vermoedelijk wordt. Hoogopgeleide mannen worden gemiddeld 81,8 jaar en hoogopgeleide vrouwen 86,1.

Financieel planner Gaston Hendriks adviseert om uit te gaan van een pensioen tot zeker je 90ste. Komt een deel van je pensioen uit een of meer pensioenfondsen? Kijk dan of je een bedrag ineens krijgt of (net als bij AOW) een vast maandelijks bedrag tot je overlijden. In het laatste geval ben je tot de dood verzekerd van AOW én aanvullend pensioen. Aan jou de vraag of je zekerheid over je inkomen wilt of genoeg neemt met minder boven een bepaalde leeftijd. Belangrijk is dat je keus niet te veel stress oplevert als je ouder wordt dan verwacht.

5 Welke factoren verstoren je pensioen?

Vele factoren kunnen de opbouw van een fatsoenlijk pensioen verstoren en zorgen voor een flink pensioengat. Wil je een indicatie van hoe groot dat risico is, ga dan na of een (of meer) van de volgende, veel voorkomende factoren op jou van toepassing is. Ben je gescheiden, heb je lang parttime of niet gewerkt, ben je vaak van baan gewisseld of heb je als zelfstandige (te) weinig opzijgezet voor je oude dag? Dan loop je meer risico op een pensioengat.

Eind mei kwam er een vijfde risicofactor bij, voor mensen met een inkomen uit loondienst van meer dan een ton bruto. Toen stemde de Eerste Kamer vóór invoering van regels - per 1 januari 2015 - die de fiscale aftrekbaarheid van pensioen en de maximaal toegestane pensioenreservering per jaar voor deze inkomensgroep verder beperken. Dat kan een behoorlijke financiële strop opleveren als iemand niet zelf extra voorzieningen treft.

6 Hulp van een planner of zelf rekenen?

Je hebt het benodigde voorwerk gedaan en kunt nu uitrekenen hoe groot je totale nettopensioen is en hoe groot het gat is tussen wat je als pensioen wilt en wat je nu hebt. Dit is het moment om te beslissen of je zelf doorgaat met rekenen of dat je een professional wilt inschakelen voor de complexe rekensommen én informatie over mogelijke oplossingen om je pensioengat te dichten.

Een onafhankelijke financieel planner,

ZELF SPAREN

Dicht het pensioengat

Wil je weten hoeveel spaargeld je jaarlijks moet inleggen tot je pensioen om het gat te dichten? Dat kun je uitrekenen op berekenhet.nl. Klik op 'Sparen & Beleggen' en dan op 'Spaar doel' en voer je gegevens in. Schrik niet, het gaat al snel om enorme bedragen.

Een rekenvoorbeeld.

Een 45-jarige vrouw heeft van haar 65ste tot 85ste twintig jaar lang 10.000 euro extra pensioen nodig. Uitgaand van een rendement op haar spaargeld van 2 procent na belasting en correctie voor inflatie (2 procent per jaar), is het bedrag dat zij in totaal moet ophoesten 334.000 euro. Zij zal per jaar 15.343 euro moeten sparen of kiezen voor een rendabeler spaarmethode, bijvoorbeeld door te beleggen.

die geen producten verkoopt en geen belang heeft bij je financiële keuzes, heeft 10 tot 15 uur nodig om een compleet financieel pensioenplan te maken. Kosten: 1.500 à 2.000 euro, exclusief btw, schat secretaris Gaston Hendriks van de Vereniging Onafhankelijke Financieel Planners. Die kosten kun je drukken door alle berekeningen uit dit stappenplan zelf uit te voeren.

Heb je je pensioengat in kaart gebracht en resteren alleen gerichte vragen, bijvoorbeeld over reparatiemogelijkheden, dan heeft een planner of adviseur soms maar een paar uur werk. Als je wilt weten wat een gecertificeerd financieel planner doet, kijk dan op de site van de Federatie Financieel Planners (ffp.nl en vooruitkijken.nl).

7 Zelf verder rekenen aan je pensioen?

Zelf verder rekenen? Tel AOW, collectieve pensioen- en eigen pensioenreserveringen bij elkaar op. Let op: steeds vaker drukken pensioenfondsen je toekomstige aanspraak uit als 'de boete beschikbare premie' (defined benefit, in jargon). Maar op het jaaroverzicht moet ook een indicatie staan welk bedrag dit bruto per jaar aan pensioen oplevert. Het netto bedrag kun je berekenen op berekenhet.nl. Op deze onafhankelijke site staan 130 rekenmodellen voor complexe berekeningen, zoals hoeveel je jaarlijks moet sparen om het pensioengat te dichten. Klik voor het omrekenen van bruto- naar netto-pensioen op 'Werk & Inkomen' en dan op 'bruto-nettosalaris berekenen'. Deel het bedrag door twaalf (maanden) en vergelijk dit met het bedrag dat je als gewenst pensioen opgaaf (zie stap 3). Voilà: je weet nu hoe groot je pensioengat is, of dat je een van de mazzelaars bent wier pensioen klopt.

ERICA VERDEGAAL

Kunnen wij profiteren van de lage rente?

Wij willen graag profiteren van de lage hypotheekrente, maar we krijgen een enorme boete als we onze hypotheek oversluiten. Is rentemiddeling een betere optie?

Veel huiseigenaren kijken verlekend naar de almaar slinkende hypotheekrentes. In 2009 kostte een annuïteitenhypotheek met Nationale Hypotheekgarantie nog 6 procent bij tien jaar rentevast. Tegenwoordig betaal je pakweg 3,6 procent. Maar inderdaad, tussentijds oversluiten is te duur. Van de rentebesparing gaat ten eerste vaak 70 tot 90 procent op aan boeterente. Weliswaar mag je die boete fiscaal aftrekken, maar door het enorme bedrag - niet iedereen heeft dat trouwens liggen - kan je hoogste hypotheektarief zakken van bijvoorbeeld 52 naar 42 procent, waardoor je nettohypotheeklasten stijgen. Daarnaast kost oversluiten vaak advies- of administratiekosten. En bij verandering van geldgever komen daar nog notaris- en vaak taxatiekosten bij. Een alternatief is rentemiddeling. Daarbij kun je, tegen betaling van zo'n 250 euro administratiekosten en zonder over te sluiten, deels meeliften met de huidige marktrente. Een beperkt aantal aanbieders doet aan rentemiddeling, zoals Directbank, ING, SNS Bank, SPF Beheer en Westland-Utrecht Bank. Centraal Beheer Achmea, Obvion en Woonfonds doen niet aan rentemiddeling bij budgethypotheken. Rentemiddeling is er in twee smaken. Bij de ene wordt de huidige rente via een formule 'gemiddeld' met de actuele rente voor een nieuwe rentevaste periode. De andere gaat uit van de boeterente die je bij oversluiten zou betalen. Die boete wordt uitgesmeerd over de nieuwe rentevaste periode. Je moet bijvoorbeeld nu nog ruim twee jaar 4,8 procent betalen. Na rentemiddeling betaal je tien jaar 4,1 procent, 0,5 procent meer dan de actuele rente van 3,6 procent. Ga je rekenen, dan blijkt dat rentemiddeling per saldo niets oplevert. Het is een sigaar uit eigen doos, waarvoor je administratie- en/of advieskosten betaalt. Rentemiddeling doe je dan ook niet om goedkoper uit te zijn. Wel kun je er snel je hypotheeklasten mee verlagen als je krap zit. Of zekerheid kopen, omdat je een rentestijging vreest. Maar komt die visie niet uit, dan heb je onnodige kosten gemaakt. Direct lagere rentelasten zijn soms ook haalbaar doordat je door een verhuizing boetevrij kunt aflossen. Of doordat je bank een onterechte opslag op je rente schrappt, omdat je hypotheek hooguit driekwart van de woningwaarde bedraagt. Veel grote banken passen je rente dan tussentijds gratis aan. Je moet er wel zelf om vragen. In de wereld krijg je niets vanzelf.

LEZERSREACTIES

Uit eigen doos

Rentemiddeling is net als oversluiten een sigaar uit eigen doos. Je betaalt voor het contant maken van het renteverval. Toen de hypotheekrente begon jaren tachtig 12 tot 13 procent was, heb ik meegemaakt dat mensen elkaars huis kochten omdat je bij verkoop boetevrij mag aflossen. Fons de Bilde

Rentevisie

Rentemiddeling wordt door adviseurs vaak gebracht als 'u kunt geld besparen', terwijl het door het uitsmeren van de boete alleen maar lijkt of je lasten dalen. Het is alleen voordelig als je een rentevisie hebt die ook uitkomt. Of als je je woonlasten snel moet verlagen. Hans van den Hatert

VRAAG VOOR VOLGENDE WEEK

Ik heb 10 jaar geleden meegedaan met het aandelenleaseproduct Sprintplan en wil nu eindelijk wel eens mijn geld terug. Hoe lang gaat dit nog duren?

Mail uw reactie of nieuwe vraag voor dinsdag aanstaande naar e.verdegaaal@nrc.nl